

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hoči sam ponj, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne osira. — Za oznanila se plačuje od petarostopne petit-vrate po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvu naj se blagovojito pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Šuklje in šolstvo.

I.

Fran Šuklje je bil nekoč up in tolažba kranjskega učiteljstva. Ko je začel svojo politično karijero, so se ga učitelji oklenili z vso verno in mu dolgo let odhramili zvestobo. Šuklje je bil tedaj v slovenski javnosti skoro popolnoma nepoznan in vsa slovenska javnost ga je sprejela z največjo nezaupnostjo. Izvzemši dolenska mesta, kjer so zanj delali prijatelji, katerim je vdanost in poštrevnost plačal s tistim izdajstvom, kakor sedaj učiteljem, se lahko reče, da skoro noben človek ni maral Šukljeja. Samo učitelji so stali na njegovi strani in so delali zanj posredno in neposredno, tako da je Šuklje v kratkem času imel tudi zunaj svojega volilnega okraja dosti velik ugled in dosti znatno veljavo, čeprav njegovo delovanje tega nikakor ni opravičevalo. In učiteljstvo je ostalo Šukljeju zvesto tudi še potem, ko se je bil že očitno vdal politični prostituciji ter plemenita prizadevanja slovenskega naroda brezstidno izkoriščal v svoje osebne namene in odpadlo je šele od njega, ko je spoznalo, da je na svojih prsih redilo gada.

Nekdanji neusmiljeni preganalec duhovščine stoji danes v službi onih ljudi, ki jih je nekoč zaničeval iz vse duše in zasramuje, dasi pedagog in ljudski zastopnik, moderno šolo in njeno učiteljstvo, ker tako zahteva interes rimskega klerikalizma.

Naše stališče glede šole in učiteljstva je znano. Prepričani smo, da je splošna ljudska izobrazba največji kapital in najboljša dota tako za posameznega, kakor za ves narod. V borbi za obstanek morejo tekmovati samo omikani narodi, kajti le omika donaša v zvezi s pridnostjo in varnostjo blagostanje in daje narodom sposobnost, da morejo držati korak s svojimi tekmovalci. Za blaginjo naroda je pred vsem potrebno, da je omikan, to je prvi pogoj njegovemu obstanku, in zato se more omiki zopredstavljati samo tisti, komur ljud-

ska neomikanost nese bogate dobičke. Katoliški duhovnik eksploataira ljudsko nevednost, zato jo skuša ohraniti in zato se njemu in njegovim najemnikom a la Šuklje zdi škoda denarja, ki se žrtuje za ljudsko omiko. Kadar je imel Šuklje priliko, glasovati za kanone in puške, je to vselej storil z lakajsko navdušenostjo, in ni nikdar vprašal, kje se dobi potreben denar; isti Šuklje pa pravi, da je največja zagonetka, kje dobiti denar za ljudsko izobrazbo.

Učiteljske zahteve glede plač se zde Šukljeju pretirane. To je naravnost frivočno. Učitelji ne zahtevajo nič več, kakor dobivajo uradniki najnižjih plačilnih razredov in pravico imajo to zahtevati, ker so po svojih študijah in po svojem delu v najslabšem slučaju ravnoredni omenjenim uradnikom. Vsak delavec je vreden svojega plačila in učitelji kot delavci na polju prosvete so ga gotovo tudi vredni. In dežela bo tudi morala poseči hočeš nočeš v žep, če bo hotela učiteljev imeti. Že danes jih primanjkuje na vseh koncih in krajih, mlajši naraščaj pa kar beži iz dežele. In kdo bi ljudem zameril, če zapuščajo deželo, kjer morajo za svoj pošten trud po pasje živeti in če silijo tja, kjer se jih vsaj človeško plača.

Šuklje in črni njegovi kumpani ne morejo učiteljstvu dovolj zameriti, da se je pregrešilo proti francoskemu pregovoru, ki bi se slovenski glasil: Kdor veliko zahteva, ne dobi ničesar. Morda so si ti ljudje domišljali, da bo učiteljstvo z mežnarsko ponižnostjo kleče prosilo za to, kar mu gre po pravici. Za štrajkujoče delavce, ki so razmerno dosti na boljem kot učitelji, imajo klerikalci največjo ljubezen, in kadar delavci svoje zahteve diktirajo, gredo klerikalci prav radi zanje v ogenj; za delavce na polju prosvete, za učiteljstvo, pa imajo samo preziranje in zaničevanje in če učitelji formulirajo svoje zahteve, je to strastna nerazsodnost in največja pregreha. Pa bodi! Učiteljstva to ne bo odvrnilo od začetega dela, saj učiteljska borba

ni navezana samo na zboljšanje gmočnega stanja, nego je v najtesnejši zvezi z blaginjo naroda.

»Tudi ta okolnost pomnožuje zapreke, da novodobna šola navzlic vsem gromadnim žrtvam, po njej provzročeni avstrijskim narodom, vendar nikakor ne zadostuje niti skromnim tirjavam. Nehajto vendar s svojimi do cela neosnovanimi slavošpevi na moderno šolo, s stereotipnim hvalisanjem tega slabotnega izdelka liberalne Hasnerjeve dobe... In smelo trdim, v marsikaterem oziru je današnja ljudska šola odločno slabšeja, nego njena tolikrat zasmehovana in prezirana prednica iz stare dobe. Sodim, da se moja trditev da popolnoma dokazati z neovrznimi dokazili.«

Tako je zapisal Šuklje v 172. številki »Slovenca«.

Človek se mora res čuditi, da se najde mož, katerega ni sram kaj takega zapisati. Naj pogleda Šuklje nekoliko okrog sebe. Če njegove duševne moči še niso popolnoma opešale, mora videti, da — vzlic velikemu pomanjkanju šol, vzlic prevelikemu obremenjenju učiteljev, vzlic vsemu strupenemu iz nad vse hudobnemu nasprotovanju duhovnikov — je ta »slabotni izdelek liberalne Hasnerjeve dobe« občno omiko na Kranjskem v 30. letih znatneje povzdignil, nego so to storile cerkev in cerkvene šole v 300 letih. In sad te omike je napredovanje v vsem gospodarskem življenju, v kmetijstvu, v obrtnosti, v trgovini, v pravosti in sploh v vsem življenju. Če je Kranjska daleč za drugimi deželami, pa tega ni kriva moderna šola, nego so tega krive druge okolnosti, v prvi vrsti pa tisti Šukljejevi pajdaši, ki nasprotujejo šoli kar morejo in ki sistematično uničujejo sadove te šole, ker hočejo ohraniti narod v nevednosti in v temi, saj le tak narod poljublja bič, ki ga tepe in se da izkoriščati. V tem oziru je preznačilen izrek nekega sedaj že mrtvega kranjskega župnika, ki je dejal: »Če bodo krave in voli pametni, se ne bodo dali več molsti in klati; in če bodo kmetje omikani, se ne bodo dali več duhovščini komandirati.« To je sploh stališče katoliške

duhovščine in zato pravi njen uslužbenec Šuklje, da nova šola ni nič prida.

Vojna na Daljnem Vzhodu.

Reuterjev urad je poročal iz Čifua, da so ruske ladje, ki so se po pomorski bitki dne 10. t. m. baje vrnile v Port Artur, 16. t. m. zopet zapustile pristanišče in da so jih Japonci zasledovali; ob 9. uri zvečer pa so zopet priplule nazaj v luko, ne da bi se bile zapletle v boj z japonskim brodom.

To poročilo ni posebno verjetno! Ako so ruske ladje res zapustile pristanišče in so jih Japonci zasledovali, potem se pač niso več mogle vrniti v pristanišče, ne da bi se zapletle v boj z Japonci.

V tem slučaju bi vendar morale razbiti japonsko bojno vrsto, kar pa je brez boja popolnoma nemogoče. Reuterjevo poročilo je torej zelo dvomljivo in neverjetno, zlasti ker imamo dovolj povoda z vso gotovostjo sklepati, da se po pomorski bitki dne 10. t. m. sploh niti ena ruska ladja ni vrnila v Port Artur. In to poročilo je najmanj vsaj tako zanesljivo, kakor Reuterjevo! Vrh tega pa se da še z zelo tehtnimi razlogi utemeljiti in podkrepiti.

Ruske oklopnice, ki so po bitki dne 10. t. m. takorekoč izginile s pozorišča, so bile brez dvoma v boju veliko manj poškodovane, kakor »Cesarevič«. In če se je celo težko poškodovanemu »Cesareviču« posrečilo doseči svoj glavni namen — uiti Japoncem in si poiskati varnega zavetja v nevtralni luki v Tsingtau, bi to naj bilo nemogoče ostalim ruskim ladjam, ki so gotovo bile veliko manj poškodovane? Te ladje bi se naj bile potem, ko so že dosegle svoj glavni smoter — prodreti japonsko bojno vrsto, zopet vrnile v Port Artur, dasi so morale dobro vedeti, da bodo pri tem svojem manevru najbrže znova primorane si s silo otvoriti pot v luko?!

In da se je ruskemu brodomu

posrečilo prodreti japonsko bojno vrsto, to je vzvišeno nad vsakim dvomom, saj to zatrjuje tako rusko, kakor japonsko uradno poročilo. Kasneje se je sicer vnel nov boj in denimo, da bi bile v tem boju ruske ladje primorane se umakniti, je vendar popolnoma jasno, da se ne bodo umikale v smeri, kjer bi jih zopet lahko zajel sovražnik, marveč čimdalje od njega proč. Ako se pa upošteva, da so celo japonska poročila trdila, da je bilo rusko brodomu prisiljeno zapustiti pristanišče, ker so je Japonci že z vso silo bombardirali in je bilo ladjevje že v nevarnosti, da ga v luki sami uničijo japonske granate, in ako se tem poročilom verjame, potem je pa že celo nedoumno, da bi se bile ruske ladje povrnilo v luko, v kateri bi bile izročene gotovi pogibelji, in to bi naj bile storile baš v hipu, ko se jim je posrečilo doseči oni smoter, radi kojega so odplule iz Port Arturja in riskirale svoj obstanek! Ako bi pa admiral knez Uhtomski vkljub takim tehtnim pomislekom vendarle odplul v Port Artur, bi to značilo, da je zelo omejen človek, ali pa da mu je otemnel razum, kar se pa absolutno ne da trditi.

Opozarjamo na pasus v poročilu admirala Matuseviča, ki pravi, »da »Cesarevič« ni mogel več slediti ostalemu brodomu; izgubil ga je z vidika in plul v smeri proti jugu, da bi poskusil s lastno svojo močjo dospeti v Vladivostok«.

Iz teh besedi je popolnoma jasno in docela evidentno, da je bil cilj portarturškega brodoma Vladivostok in da so po bitki vse ruske ladje plule proti jugu, torej proti svojemu smotru — Vladivostoku. »Cesarevič« je plul v smeri proti jugu in sledil ostalemu brodomu; ako bi pa le-to jadralo proti severu, kakor Reuterjev urad in Togo poročata, bi mu »Cesarevič« ne bil sledil, oziroma bi ne mogel dospeti v Tsingtau. To dejstvo smo že kaže odločno na to, da se ruske ladje niso vrnile v Port Artur. A tudi razna poročila to odločno zanikajo. Kores-

LISTEK.

Od Reke do Senja.

Črtice iz hrvaških kopališč.

III.

(Konec.)

Ako stopiš z griča po poteljku na severno stran dol, dosepeš preko ceste do mestnih vrat, ki vodijo na Vratnik. Vrata so lepo baročno delo ter obrazujejo lok, ki je na vnanji strani različen od notranje. Skozi ta vrata se prihaja k imenovanemu gradu, ki služi sedaj za namestitev carinskih uradov.

Pogledal sem si še dve cerkvi, in sicer cerkev sv. Frančiška, čije enostavna fasada ima nad vratmi romansko okno, ob strani pa po eno štirivoglato okno. Glavna vrata so renesanška z dvema gladkima stolpcema na visokih postamentih, z dorskimi frizem in grbom v slemenski plošči. Na desni je prizidan štirivoglata stolp s pet odprtini, katerih najvrhnja je zgoraj okrogla, druga tvori krog, 3—4 pa štirikotnike. Na

levi strani je prizidana kapelica, poleg nje so stranska vrata. Ob glavni ladji so na vsaki strani po 3 kapelice. Pred ladjo je prostor, ki je pokrit ob obeh straneh vrat s kamnitimi spomeniki imetnikov. Na desni: Vincencija Smoljana, Pariževiča, Gržaniča, Hreljanovića, na levi pa Gemelli-Löwensfelda. Ob prvem desnem stebri je primitiven grb moža, ki seka glavo s turško čelado. Drugi stebri nosi spomenik Bassannija de Sacchis. — Ob glavnem altaru je med drugimi kamniti grb frankopanske, rojene princeze Aragonske. Okoli altara so še nagrobni kamni: Stipešića, Goid-Mogorojevića, de Novaki, ob levih stebrih pa Mateja Trdislavića (krivi meč v roki) in Čikinovića.

Stolna cerkev je blizu enaka. Stolp je oddaljen od cerkve. Fasada kaže na levi strani odkrite ostanke starega romanskega sloga, kakršen je bil navaden tudi v cerkvah dalmatinskih in pisanskih, lučanskih, pištolskih. Glavna vrata so iz visoke renesance, desna postranska vrata

(levih ni) pa kažejo zgodajerenesanske cvetlične ornamente. Cerkev ima tri ladje; kor deli od cerkve gotski timpanon, ob čigar desni strani je nameščen doprni kip barona Ožegovića, biskupa senjskega, ki je ostavil svoj imetek zavodu Ožegovičanem za malo in veliko semenišče. V glavnem altaru je kamnit relief: Marija sredi angeljev. Na ploščatem stropu pa je naslikan vnebohod Marijin brez posebne umetniške vrednosti.

Zgodovinske zgradbe grada Nehaja in mestnega grada, ter obe cerkvi sta me napolnili s spomini iz dobe senjskih Uskokov, ki so obrazovali neko neukročeno vojaško silo, zaradi katere se je Avstrija morala v vojno spustiti z beneško republiko in po sklepih miru preseliti Uskoke v različne kraje. En del je naselila v kranjskem Zumberku, dokler ni leta 1873, ko se je vojaška granica popolnoma prenehala, prešla ta naselbina pod upravo trojednice.

Vmes sem malo časa porabil tudi za to, da sem gledal prvo javno vajo »Senjskega Sokola«, ki se je edini

dejansko udeležil talovadnega nastopa. Vaje so bile seveda primerne začetnikom in so obsežale po priliki iste točke z drogi, kiji itd., kakor smo jih večkrat videli pri skušnjah ženskega talovadnega društva od naših deklic.

Ko sem se vrnil v mesto, sem si poiskal nekaj razglednic v spomin, a tudi Drodičeva knjigovoznica, ki se je bahala z napisom: »Največi izbor dopisnic o Senju«, ni premogla fotografske slike stolne cerkve. Potem sem se nekoliko okrepčal, a potem sem pomneč, da boče kasneje hud naval, odšel ob pol 8. uri na parnik in čakal odhoda, ki je bil napovedan na 8. uro. Ali ob 8. uri je naš parnik šele prvih zatrobil in svoje potnike poklical. Vmes so prihajali tudi gostje iz Novega, Selca in Cerkevnice ter Dalmatinci. Spremljali so jih domačini, ki so za slovo peli in spuščali umetniški ogenj. Ob pol 9. je zatulila ladja vdruči, potem pa je še dala vtretjič štirikrat poslednje znamenje odhoda. Potem se je začelo živahno življenje na ladji, kjer so na štirih mestih pevali različni zbori, kar je

bil večkrat vzrok jako smešne kofonije. Najbolj so mi ugajali reški pevci, ki so ponajveč peli slovenske narodne pesmi in pa neki zbor treh ali štirih hrvaških deklet, ki so pele prvorske hrvaške pesmi, n. primer »Bričnice nad morem« od konca do kraja. Ladja »Ante Starčević« se je izkazala za izvrstno brzoteko. Iz Senja smo odšli ob tričetrt na 9, v Kraljevico pa smo dospeli ob 11.

Še isti večer je v bližini Senja pogorelo 40.000 borov, novo zasajenih, kar je za ono golovje neizmerna škoda, ker boče bogve koliko let preteklo, da se borovci zopet primejo v ti kameniti zemlji. Štirinajst dni poprej je pogorel gozdič v bližini Olshbauerjevega vinograda. Goreti je začelo ob kakih pol 12. predpoldne in je gorelo ves dan. Z velikim trudom so omejili s kamni ogenj, ali dotični del, menda mestna lastnina, je pogorel ves. Malo dni po požaru v Kraljevici je gorelo na nekem griču v Dolcih iznad Reke in so goreči gozdič pogasili šele drugi dan.

R. Perušček.

pondent »Novega Vramena« v Čifu n. pr. z vso odločnostjo demontuje vest, da bi ruske oklopnice zopet priplule nazaj v portarturško luko. Temu pa nasprotujejo tudi poročila, da ruske ladje križarijo pri Šanghaju in ob ustju reke Jangce. Iz vsega tega bi se dalo sklepati, da so ruske ladje večinoma le utekle v Vladivostok!

Podrobnosti o boju z vladivostsko eskadro.

Po poročilih iz Londona je admiral Kamimura rekognosciral pri Ulsanu korejsko obrežje, ko je ob zori opazil tri vojne ladje, ki so plule v smeri proti Okinošimi. Takoj, ko so ruske križarke opazile japonsko brodoge, so se okrenile in so skušale uteči. Toda bile so že v streljni daljavi in ob 5. uri 23 minut je po bil prvi strel z japonske admiralske ladje. Na japonski strani so se udeležile boja križarke »Isumo«, »Asama«, »Tokiva« in »Ivate«, katerim ste se med bitko še pridružili križarki »Naniva« in »Takašihō«. Kot najpočasnejša ruska ladja se je izkazal »Rjurik« in zbog tega so tudi Japonci ves svoj ogenj koncentrirali nanj. A tudi »Gromohoj« in »Rosija« sta bila v hudi stiski. Japonsko brodoge se je postavilo v bojno vrsto v obliki črke T. Na krovu ruskih križark je večkrat nastal ogenj. Največ je trpel »Rjurik«. Križarki »Naniva« in »Takašihō« sta nadaljevali boj z »Rjurikom«, dočim so ostale ladje zasledovale »Rosijo« in »Gromohoj«. Končno se je začel »Rjurik« potapljati, nakar so se vse japonske ladje vrtnile, da bi pomagale reševati moštvo. V celem so Japonci rešili okoli 600 mož, dočim so sami izgubili 100 mož.

„Novik“ na potu v Vladivostok.

»Daily Mail« poroča iz Tokija z dne 15. t. m., da so videli v morskem ožini Van Diemenna jugu Japonske med otokoma Kišiu in Tanegašima rusko križarko »Novik«, ki je plula proti severu; očitno se je nahajala na potu v Vladivostok in je brez dvoma tjakaj že dospela. Takisto pa je že tudi dospela v Vladivostok križarka »Diana«, o kateri se je trdilo, da se je vrnila v Port Artur.

Križarka »Askold« se sedaj nahaja v Vusungu v šanhajskem pristanišču, da se popravi; nato pa bo tudi odplula v Vladivostok. Na krovu »Askolda« se nahaja admiral Rejensenstein.

Izpred Port Arturja.

O Port Arturju ni skoro nobenih poročil. Samo angleški časopisi poročajo, da je položaj v trdnjavi obupen. Japonci so poslali k generalu Steslju majorja generalnega štaba Jamoka kot parlamentarja, da bi Ruse pozval, naj se udadō Jamoka je jezdil na svojem konju pod zaščito bele zastave do ruskih predstraž; od tam so ga

ruske straže vedle k generalu Steslju. Jamoka je obvestil obenem Ruse o ponudbi japonskega cesarja, da smejo vsi nevojaki prosto zapustiti trdnjavo. Kaj je general Steslj odgovoril, se še ne ve.

Z mandžurskega bojišča.

General Kuropatkin poroča carju Nikolaju s dne 16. t. m.: Položaj je neizpremenjen. Považidežuje neprestano. Po došlih poročilih so se Hunguzi jeli opasno gibati. Japonci so zgradili med Fengvangom in Lianšanhuangom ozkotirno železnico.

Vladivostok.

Kakor se poroča iz Londona, zbira Rusija ogromno armado v Vladivostoku. Vse vojašnice so prenapolnjene. Civilno prebivalstvo zapuša v velikih množicah mesto. Smatra se za popolnoma gotovo, da bodo Japonci po padcu Port Arturja se skušali polastiti še Vladivostoka.

Veliki knez Boris.

Iz Londona poročajo, da je veliki knez Boris, ki se je baje sprl z generalom Kuropatkinom, definitivno odpoklican z bojišča. Isto se je že opetovano poročalo, ne da bi se do sedaj še uresničilo.

Ustavljen angleški parnik

Po poročilih iz Ajaja na Korsiki je 12. t. m. ustavila ruska križarka »Ural« v Gibraltarski morski ožini angleški parnik »Scotian« in ga preiskala. Križarkin poveljnik se je izrazil, da išče več kot 200 transportnih parnikov, ki odplujejo iz španskih in italijanskih luk z vojno kontrebando za Japonsko na krovu.

Čehi in vlada.

Brno, 17. avgusta. Na shodu v Ogrskem Brodu je govoril posl. dr. Stransky o političnem položaju. Glede slovanskih paralel v Sleziji je rekel, da se ni nihče izmed čeških poslancev v tej zadevi pogajal. Cela zadeva ni taka, da bi mladočeški poslanci spremenili svojo taktiko napram vladi in od Nemcev zasedenemu drž. zboru. Sprejela se je resolucija, s katero se prepušča mladočeskemu klubu proste roke glede taktičnih vprašanj in obstrukcije.

Nemški patrijotizem.

Praga, 17. avgusta. Poslanec Schönerer je pisal danes mestni občini Heb, da se odpove častnemu meščanstvu. Pismo pravi: »Ker je vabiljenje cesarja k sebi v nasprotju z vsenemskim programom, ki določa, da se Nemci ne morejo udeleževati izraževanja lojalnosti, je jasno, da se je cenjeni občinski zastop oddaljil od vsenemškega programa, vsled česar se čutim dolžnega, da se odpovem častnemu meščanstvu, ker bi bil sicer molčeč sokrivec.«

Karlovi vari, 17. avgusta. Cesar je sprejel mestni zastop iz Heba. Na šupanov nagovor je cesar odgovoril: »Pozdravljam Vaš prihod kot znak Vašega patrijotičnega mišljenja. Obžaloval sem, ker se nisem mogel odzvati Vašemu vabilu, da bi prišel v Heb; čas je prekratek, morda drugič. Sedaj moram v gore, da si odpočijem.«

Novi brambni zakon.

Dunaj, 17. avgusta. Takoj pri jesenskem sestanku se predložijo državnemu zboru trije načrti novega brambnega zakona, izmed kojih si bo zbornica izbrala primernege. Vsi trije načrti temeljijo na dveletni vojaški službi; za izvedbo se določi gotovo število let. Preden se zakonski načrt definitivno dožene, se bodo še vrtila pogajanja s ogrsko vlado.

Novi člani gosposke zbornice.

Praga, 17. avgusta. Češki pesnik Adolf Hejduk in profesor slovanske filologije na češkem vseučilišču v Pragi, Jan Gabauer se pokliče v najkrajšem času v gosposko zbornico.

Ogrska magnatska zbornica.

Budimpešta, 17. avgusta. Da odobri mnogoštevilne sklepe državne zbornice, zbrala se je danes magnatska zbornica. Predsednik je naznanil, da je baron Banffy veld izvolitve državnim poslancom črtan iz liste magnatnih članov. Potem je začela zbornica razpravljati o stroških za dvor. Baron Pronay je izjavil, da predloga odklanja, češ, da se morajo stroški za dvor preudariti ne le s finančnega, temuč tudi z državnopravnega stališča. Zahteval je samostojni ogrski dvor. — Odgovarjal je ministrski predsednik, nakar se je predloga sprejela v splošnem in v podrobnostih. Nadalje je zbornica sprejela celo vrsto predlog, kakor glede povrnitve 10 milijonskega posojila avstro-ogrski družbi drž. železnice, glede novih ustanov v vojaških vzgojevališčih itd. — Potem se je začela debata o proračunu za leto 1904. — Grof Szechenyi je polemizoval proti tistim, ki zahtevajo za Ogrsko samostojno carino ter je izjavil, da bi bilo to za ogrski gospodarski življenjski usodno. Proračun dovoli. — Baron Pronay je polemizoval s predgovornikom ter izjavil, da je proti vladni politiki, vsled česar tudi odklanja proračun. — Ministrski predsednik gref Tissa je obširno odgovarjal vsem govornikom. Povedal je, da je finančni položaj v deželi zelo resen, vsled česar je treba stroge varčnosti, kar je tudi v njegovem programu za temelj. Prorokoval je, da bo monarhija zdržala še čisto drugačne viharje, kakor so bili dosedanj. Obstoj

monarhije je eminentne važnosti za Ogrsko. Svaril je, da bi se sahtevala gospodarska ločitev med Ogrsko in Avstrijo, ker je ravno sedaj prispela Ogrska do tega, da ima največje koristi od skupne carine. Razmere v Avstriji je imenoval sivožene, proti kateri bo še tako slabo ogrsko ministrstvo lahko branilo domaše koristi. Govoril je še naučni minister Berzevicsy, nakar se je sprejel proračun v splošnem in v podrobnostih, pa tudi vse ostale predloge dnevnega reda so se sprejele brez debate ter se je seja s klici na kralja zaključila.

Dogodki na Balkanu.

Carigrad, 17. avgusta. Poslaniki velesil so včeraj pismeno odgovorili na zadnji dopis turške vlade glede pomnožitve inozemskih orožniških častnikov. Odgovor zavrača turške ugovore ter vztraja pri zahtevi, da se število častnikov pomnoži.

Sofija, 17. avgusta. Za napovedani manevri v dolini Marice tik ob turški meji so se odpovedali ter se vrše drugje. Baje je izpremembo odredil sam knez, da bi se manevriranje ne umelo napačno v Turčiji in Macedoniji.

Vstaja v nemški Afriki.

Berolin, 17. avgusta. General Trotha poroča iz Hamakarija, da so Hereroji zbežali v gore ter pustili na bojišču mnogo živine in metevcev. Nemški oddelek jih je zasledoval ob reki Omuramba ter jih dohitel. Vnela se je bitka, v kateri so imeli Hereroji ogromne izgube, dočim so Nemci zgubili le devet mož.

Zborovanje „Zveze kranjskih gasilnih društev“ v Postojni.

V nedeljo dne 14. avgusta t. l. je »Postojnsko gasilno društvo« praznovalo svojo 25letnico. K slavnosti je prihitelo nad 1400 gasilcev iz Kranjske in Hrvaške. Slavnost se je izvršila v redu in lepo, da so postojnski gasilci lahko zadovoljni z njo.

O priliki 25letnice »Postojnskega gasilnega društva« se je vršilo tudi zborovanje »Zveze kranjskih gasilnih društev«. To zborovanje je važno zategadelj, ker se je kranjsko gasilstvo postavilo na strogo slovansko stališče. Zborovanje se je vršilo ob pol 12 uri v šolskih prostorih. Pri zborovanju je bilo prisotnih blizu 100 delegatov in cele Kranjske. Po otvoritvi zborovanja je tajnik gosp. Trošt poročal o delovanju »Zveze« v pretečeni dveletni dobi, potem pa še namesto blaginika Achtschina o blaginjskem stanju.

Iz blaginjskega poročila je razvidno, da je »Zveza« imela 3742 kron 95 vin. dohodkov in 2454 kron 39 vin. stroškov, torej 1287 K 66 vin. prebitka.

V odbor so bili voljeni: Fr. Doberlet, A. Achtschin in Fr. Trošt; dalje za Gorenjsko: I. Fajdiga (Kamnik), I. Rus (Bled), I.

Debelak (Škofja Loka), za Dolenjsko: Adolf Gustin (Novo mesto), V. Ogorelec (Škofelja), I. Babšek (Šmarje); za Notranjsko: M. Petrič (Postojna), K. Mayer (Vrhnika) in F. Papler (Borovnica).

Po izvolitvi odbora se je oglašil k besedi delegat »Ljubljanskega gasilnega in ročevalnega društva« g. Barle in v daljšem govoru priporočil naslednji resoluciji:

1. Shod kranjskih gasilnih društev odboru »Zveze kranjskih gasilnih društev« naroča, da vsako tudi najhlašeje zvezo z »Avstrijsko gasilno državno zvezo (mit dem österr. Feuerwehr Reichsverbande)« takoj opusti in opustitev brez komentara odboru naznani.

2. Odboru »Zveze kranjskih gasilnih društev« se naroča, da takoj stopi z »Zvezo slovanskih prostovoljnih gasilnih društev«, oziroma s sedanjim starostom med dr. Ludowikom Cwiklicerjem glede pristopa k »Zvezi« v dogovor in da v teku enega leta skliče zvezni shod, na katerem mu bo poročati o dogovorih in staviti konkretne predloge glede pristopa.

Resoluciji sta bili z veliko večino in s navdašenjem sprejeti, le par vegetirajočih delegatov je mrmralo proti tem sklepom, pa — sklep je sklep.

Planinski sestanek v LoguinveselicavBovcu.

Češko-slovenski akademski krožek slov. plan. društva v Pragi je ena izmed najdelavnejših združenj, ki se posebno zanima za turistiko v bovskih gorah. Odbor akad. krožka se je udeležil polnoštevno otvoritve Aljažvega doma v Vratih. Dne 13. t. m. je bil društveni občni zbor v Logu. Glavna točka dnevnemu redu je bila razprava in končni sklep o gradnji planinske koče v Koritnici pod Mangartom. Ob 7. uri zvečer je otvoril zborovanje predsednik, pravnik g. Jul. Pavliček, in pozdravil izbranimi besedami navzoče, v prvi vrsti odlična češka hribovlazca gg. dr. Franto in dr. Ružičko, potem g. dr. Tumo, številno zbrano učitelstvo, domačega duhovnika in vse tovariše akademike, Čeha in Slovence. — Nato povzame besedo češki akademik g. Dvoraký, kateri je poročal o mestu, na katerem naj bi stala nova planinska koča. Kraj je zelo primeren, zavarovan pred plazovi in preskrbljen z dobro pitno vodo. Koča postane središče potij na Mangart, Jalovec, čez prelaz na Kranjsko in v Trento. Občina je dala brezplačno prostor in se zavezala, da odstopi potrebnega lezu in da bo skrbela za vzdrževanje poti do koče. Ozirom na to bo stala koča društvo le okoli 3000 kron.

G. dr. Tuma izraža nekoje pomisleke proti nameravanemu kraju, češ, da bi koča na onem mestu ne služila našim »nedeljskim« turistom, kakršne imamo večinoma Slovenci, marveč le pravim »visokim turistom«, kakršni so bratje Čehi. S praktičnega stališča torej mesto ni primerno, ker bo koča malo nesla. Ako pa društvo na to ne računa in hoče graditi kočo za prave turiste, potem mora društvo le čestitati na izvolitvi mesta v Koritnici, ki je za prave turiste res izborna. Koča, ki bo mnogo nesla, sezidati bi se morala na Travniku (ob prelazu na Mangart, pol ure nad

Kralj Matjaž.

Zgodovinska povest.

(Dalje.)

XI.

Tudi Erazem to noč ni našel pokoja. Nemirno je hodil nekaj časa gor in dol po sobi. Naposled je, oblečen, kakor je bil, legel na posteljo. Ali zatisniti ni mogel nobenega očesa in se premetaval sem in tja. Vedel je, da pride gospa Angela in bal se je tega.

Ko je v gradu že vse spalo in je vladala v velikem poslopju grobna tihota, je zaslišal pred svojo sobo rahlo šumenje ženskega krila in slišal, ko ga je gospa Angela s pritajenim glasom poklicala z imenom. Najprej se je hotel zatajiti. Zadrževal je sapo in ni se ganil, ali kmalu se je tega sramoval. Zdelo se mu je, da je nemoško in nevredno, če si na tak način pomaga, in zato je vstal ter odprl vrata.

V sobo je stopila gospa Angela. Nočna obleka ji je dobro pristojala in njena zrela lepota je prišla do polne veljave zakaj pri slabem svitu goreče luči se ni videlo, da ima že leta mladosti za seboj. Stala je pred Erazmom kakor uteleseno razkošje in mladi mož se je le z največjo težavo prema-

goval, da se ni vdal njenim vabljivim pogledom.

Angela je sedla k mizi in naslonivši glavo ob roko rekla sarkastičnim usmevom:

— Ali si morda zopet razmišljal kako se pokoriš za svoje grehe, da si tako hladen in molčeč.

Zbdljive besede gospe Angele so Erazma ozlovoljile. Z enim samim poljubom bi bila lahko podrla vse njegove namene, njen sarkazem pa je le utrdil njegov sklep, da pretrga z njo vsako zvezo.

In povedal ji je to s trdimi besedami:

— Gospa Angela — jaz Vas nisem nikdar ljubil in Vas tudi sedaj ne ljubim. Premotili ste me, da sam nisem vedel, kdaj sem se vdal svojim strastem. Jaz Vas nisem nikdar ljubil. — In zdaj me morda še zaničujete? je z ostrim poundarkom vprašala Angela. Jaz Vam pa povem, mladi mož, da kdor hoče ljudi zaničevati, naj začneja sam pri sebi. Ali ste me razumeli.

— Ne zaničujem Vas, gospa, je mirno odgovoril Erazem.

— Hvala! Če že nisem vredna Vaše ljubezni sem vsaj deležna Vašega spoštovanja. Samo prosim, ponudite mi

še svoje prijateljstvo. Ljubiti Vas ne morem, ali prijateljica Vam hočem biti — tako sem se jaz časih otesala različnih čestilcev. Kaj, ko bi zdaj Vi tako rekli, a prav sramežljivo, prosim. To bi bil najlepši zaključek najinega razmerja.

— Ko bi Vi videli v moje srce, ne bi tako govorili. Pomislite, gospa, Vi ste omoženi. Kaj Vas nič vest ne boli?

— Bog ima skesane grešnice sploh rajši, kot ošabne ženske, ki so domišljajo, da so si s svojo takozvano krepostjo zaslužile nebesa. Sicer pa hodim jaz k spovedi in dobivam sproti odpustčenje za vse grehe.

Frivolnost gospe Angele je Erazma globoko užalila.

— Nikari tako ne govorite, saj imate vendar moža.

— Že dolgo let, ljubi moj mladenič, se je smejala Angela, tako dolgo, da imajo njegovi poljubi zame že tak okus kakor pogreta jed. Ne plašite me s takimi strašili in nikar ne deklamujte o kreposti in o zvestobi. Nobena žena na svetu ne more vse življenje samo enega moža ljubiti, kakor ni noben mož vse življenje zvest le eni ženi. Krepost je beseda, ki so jo izumili farizeji. Krepost je tista last-

nost, od katere imajo drugi ljudje največ koristi, jaz pa hočem biti srečna in sem krepostna le toliko, kolikor to zahteva moja lastna sreča.

Angela je vstala in počasi šla proti Erazmu. Zardela je kopnenja po Erazmovih poljubih in burno so se dvigale in upadale njene prsi. Toda Erazem se je plaho umikal pred njo, kakor da se mu bliža greh, in roke je držal od sebe, kakor bi ji hotel braniti približanje.

Tedaj pa se je gospa Angela zasmejala. Hripavo je donel njen smeh in izražal njeno jezo in njeno užaljenost. Obstala je sredi sobe, za trenutek, potem pa brez pozdrava odšla.

Erazem pa je padel pred podobo Križanega na kolena in z gorečim kesom tožil Bogu samega sebe in iskal tolažbe v molitvi. Njegove ustne pa so šepetale besede psalmista: »Ko sem zamolčeval svoj greh, starale so se kosti moje od stoka mojega ves dan, ker podnevi in ponoči bila je težka nad mano reka Tvoja in životni sok se mi je izpremenil v poletno sušo. Zato sem svoj greh Tebi razodel, in krivice svoje nisem pokrival; dejal sem: Izpovem se svojih pregreh Gospodu. In ti si odpustil hudobijo mojega greha.

Molitev mu je končno dala notranji

mir. A zaspati vendar ni mogel. Zunaj se je začelo že daniti. Erazem je ogrnil plašč in je šel iz hiše, v kateri je bilo še vse tiho in mirno. Vleklo ga je v naravo, da bi stvarniku gledal iz obličja v obličje. Sneg je pokrival polja in ležal na gozdih in na strehah. Okrog bivališč so že poskakovali vrani in vrabci, iskaje hrane, in tuintam so se tudi pred revnimi hišami prikazali posamezni ljudje in začeli z vsakdanjimi opravili. Vse se je prebujalo iz spanja in Erazmu je bilo pri sreči, kaj da se prebujata tudi oniz dolgega spanja, med katerim je zgrešil pravo pot. Motril je nad vse borne koče, v katerih so živeli borni, izmučeni in izstradani ljudje, in kakor ironija se mu je zdel cerkveni nauk: blagor ubogemu na duhu. Ubogi na imetju naj bodo še ubogi na duhu! Vsa njegova plemenita čustva so se uprla temu nauku.

— Blagor bogatim na duhu, ker ti lahko obogatujejo reveže, je rekel Erazem sam sebi. Obšla ga je zavest, da je njegova človeška dolžnost, bogati reveže vsaj na duhu, ko jim že ni imetju ne more pomagati, in prevzel ga je prepričanje, da bo vzlic storje nemu grehu lahko vsakomur odkrito oči pogledal, če bo izpolnil to svojo dolžnost. (Dalje prih.)

